

Pievanje pàrvo.

Sadàržaj: Predlog i posvetjenje pjesme. Osman nemože da zaboravi, kako je minuvšega godišta razbijen od Poljakah, radi česa se jako žalosti; i za ukrotit janjičare, koje misli, da su s neposluha toj nesgodi krivi, nakani pod izlikom bogoljubja krenut se s vojskom u Iztok, odkrivši namieru svoju velikomu veziru, hodži i kizlar-agi.

Ah! čiem si se zahvalila
Tašta ljudska oholasti!
Sve što više stereš krila,
Sve ćeš paka niže pasti.
Viekovite i bez svàrhe
Nie pod suncem kriepeke stvari;
A u visocieh gorah vàrhe
Najprije ognjeni tries udari.
Bez pomoći višnje s nebi
Svieta 'e stavnos sviem bieguća:
Satiru se sama u sebi
Silna carstva i moguća.
Kolo od srieće u okoli
Vàrteći se neprestaje:
Tko bì gori, eto 'e doli,
A tko doli, gori ustaje.

- 5 Sad v`arh sablje kruna visi,
 Sad v`arh krune sablja pada,
 Sad na carstvo rob se uzvisi,
 A tko car b`i, rob je sada.
 Kroz nesrieće srieća iznosi:
 Iz k`arvi se kruna c`arpe;
 A oni, kieh se boje mnozi,
 Strah od mnozieh i oni t`arpe.
 Od izdajstvah i od zasieda`
 Ogradjena `e glava u cara,
 I u čas se sгода ugleda,
 Od ké neb`i pametara.
 ❶ dievice čiste i blage,
 Ké v`arh gore slavne i svete
 Sladkom vlasti piesni drage
 Sviem pievócim naričete,
 Narecite sad i meni:
 Kako iztočnom` caru mladu
 Sm`art vitezi nesmiljeni
 Daše u svom Carigradu.
- 10 Znam, da bi se odprie htilo,
 Da ja pievam, vi kažete:
 Kô se on rod`i sriečno i milo
 Caru Ahmetu p`arvo diete,
 I po sm`arti otca svoga
 S ké pomoći, s ké zasiede
 V`arh prestolja otmanskoga
 Mustafa mu dundo siede;
 Kô li se opet carsko misto
 Mustafi otè, tere u slavi
 Na prestolje ono isto
 Sultan Osman car se stavi:
 I on mladjahan kako paka,
 Željan starih slavu sriesti,
 Podiže se na Poljaka
 S mnogom silom, s malom česti:

- Ali da tiem piesni ove
 Sasma duge neizhode,
 Smàrti objav'te vi njegove
 Hude uzroke, tužne sgođe.
- 15 ▼ Vladislave, poljačkoga
 Slavna kralja slavni sinu,
 Čiem tvá puni slava mnoga
 Svega svieta veličinu,
 Na spievanja ova obrati
 Veličanstvo vedra čela,
 U kieh ti ištem prikazati
 Nedobitna tvoja diela.
 Kraljeviću glasoviti
 Jur u smàrti cara Osmana,
 Svemogućom tvóm dobiti
 Zamniela je svaka strana.
 Tiem s mé trublje sviet da sliša
 Slavu tvoju svakčas veću,
 Ti svedj dieluj diela viša,
 A ja piet ih prestat neću.
- ♣ Jadna u sàrcu uspomena
 Caru Osmanu bieše ostala,
 Da mu 'e vojska nebrojena
 Od poljačke ruke pala;
- 20 I da zemljom svom velikom
 Od toga se digla slava,
 Glaseć carskiem dobitnikom
 Kraljevića Vladislava.
 Ili putnik kopnom jaše,
 Il pomorac more brodi,
 Vladislav se klikovaše
 Slavan carskoj pri nesgodi.
 Gosbe čineć družba mila
 I pastiri stada pase'
 Strenitelja turskieh sila'
 Popievahu u sve glase.

Jur na krilieh od vietara'
 Glas po svemu sviету pàrši,
 Kô kraljevié silna cara
 Kopja slomi, sablje skàrši.

U vedrini nad oblacim
 S istoka mu do zapada
 Sunce upisà zlatnim zracim
 Ime, kojim slava vlada,

25 Kažuc, da on pri Niesteru
 Iztočnoga razbi zmaja,
 Leteé za njim u potieru
 Sivi oró do Dunaja.

Čiem s ovoga diete oholo
 Pečali se, grize i mori,
 Misleé, da sviet vàs okolo
 Tudjom hvalom njega kori,

Kliče: »Ja ti, ah! nikako
 Kraljeviću nezavidim;
 Sudjeno je bilo tako,
 Dobitnikom da te vidim.

Nit me veé srieća muči
 Tebi dobra, meni huda;
 Jer komu se što odluči,
 Viek neubiegne toga suda.

Nu sve rane sàrca moga
 I muke su i žalosti
 S neposluha vitežkoga
 I s bojničke neviernosti.

30 Ah! neumàrli vitezovi
 Glasoviti Turci stari,
 S kiem' dobiše vàs sviet ovi
 Moji diedi, vaši cari;

Gdie načini vaši bojni
 I diela su slavna ona,
 U kieh izgled jest dostojni
 Vitežkieh od zakona'?

Vi u trudu dni vodeći,
 Snažna sàrca, smione obraze
 Kazahote, podnoseći
 Lietna sunca, zimne mraze.

U pogubah kriepci uzrokom
 Od posluha viere čiste,
 Tiekom polja, gore skokom,
 Rieke plovom prohodiste.

Misleć, da je svake zledi
 Tàrpiet bolje, pače umriti,
 Neg careve zapoviedi
 S neposluha prestupiti.

35 Sve požude, sve pohlepe
 Vidjahu se vaše mile:
 Jahat bojne konje liepe,
 I iz lúka tratit strile.

Pače svaki u odluci
 Za razkoše svoje obrà:
 Sablju o pasu, kopje u ruci,
 Lúk o plećieh, konja dobra.

Bila su vam brašna u putu
 Bez razluke svaka žita,
 A studenca bistra u skutu
 Pitja od vode plemenita.

Konju i vama striehe obćene
 Stahu noćnieh sried pokojah
 Kućarice opletene
 Od hrastovieh tanciech hvojah.

I vojvode i viteza,
 I na kopnu i sried mora,
 I postelja i tårpeza
 Bieše koža zvieri od góra'.

40 Pače u siever posried zime
 Jezdec mrazno Podunavje,
 Steraše vam mnokrat svime
 Snieg postelju, stienje uzglavje.

Odieća vas resì laka.
 Svita sama i priprosta,
 A za oklopje u junaka
 Sàrce i pàrsi biehu dosta.

Gàrdjahote vi sva blaga
 I sva plemstva, razmi ono,
 Što dobie sablja i snaga
 Vojujući svedj smiono.

Sudjahote, da nevolje
 Najveće su stat bez rati,
 I da je umriet vele bolje,
 Neg izprazno dni trajati.

Veljahote, da kudielje
 Žene predu doma u tmìni,
 A junaci nepriatelje
 Da zatieču na ravnini.

45 Dàržahote za čas svoju
 I najveću diku i slavu:
 Za vašega cara u boju
 Izgubiti rusu glavu.

Vapjahote: smàrti prieka,
 Nestavljamò pamet na te,
 Da se carstvo prostre, a neka
 Životi se naši skrate!

Ah! blažena i čestita
 Koli doba vašà scienim!
 Lasno dobit krunu od svita
 Bì s vitezim tak hrabrenim.

Jaoh! a sada sve je inako:
 I vojvode i vojnici
 Sve je otišlo naopako,
 Nevierni su svikolici.

Na boj ide svak pod silu,
 Grie ga lieto, zima mu údi;
 A oblače zlato i svilu,
 Ljudska obličja, ženske ćudi;

- 50 Ter pod zlatom dočiem sjaju
 U napravah bez procienne,
 Nepriatelje pozivaju
 Ne na bienja, neg na pliene.
 Hodeć zemlju, brodeć vodu,
 Da u lasti plovu, hrane
 Spried jedeke u povodu,
 Napàrtjene zad sehsane.
 Svioni su njih šatori,
 Stoli zlatni, na kieh sieđe,
 Ptica u moru, riba u gori
 Jestojške ih sliedom sliede.
 Na târpezah vârhu saga'
 Duge i obilne gosbe čine,
 Pijuć dokle svies i snaga
 Od vina im sviem pogine.
 Pernice im razkošne su,
 Gdie u bludu svu noć tonu
 U mirisu i uresu,
 Proć naravi i zakonu.
- 55 Od momakah i od dvorana'
 Svaki ogradjen u okolo
 Jaše u zlatu konja vrana,
 Glavu diže, gleda oholo,
 Ter se gizda, ter se diči
 Taštom slavom od junaka:
 Vàs u vidu i u riči,
 A u stvoru ništa paka.
 Ah! kolikrat pun nemira,
 Videć, jedan od kârstjanah
 Gdi ih na jata goni i tira,
 Kako ovce sa svieh stranah,
 Viknuh, skočih sám na konja
 Bojnik ujedno i vojvoda,
 Pri sramoti bezzakonja
 Nepazeć se od nesgoda'.

Pače neostah, za osvetit
 Te prikore sasma grube,
 Vratjat ovieh, oniem prietit,
 Nemareći za pogube.

60 Ah! zločesti i neznani,
 Od šta ste se, rieħ, prepali?
 Jedà i vi, kô i kàrstjani,
 Po dvie ruke nieste imali?
 Jedà i oni niesu ljudi ?
 Jedà i u vas sàrca nije?
 Što vas straši? što vas trudi?
 Tursko staro smienstvo gdi je?
 Bolje vam je smàrt stignuti,
 I u boju s kopjem pasti,
 Neg li tako poginuti
 Bez zamiene i bez časti.

Nu zaman se snaga mući,
 Jezik vikà, ruka udarà;
 Jer od ovieh strah se stući
 S neposluhom janjičara'.

Spaholjani, ki sried rati
 Hàrvahu se još smioni,
 Kô ovi počeše ustupati,
 Uzmakoše prešno i oni.

65 Ovo uzroči, mé bojnike
 Leški maći da posieku,
 I od kàrvi druge rike
 Kraj Niestera da proteku;
 Pače, da ta rieka svudi
 Napuni se i zajazi
 Tievesima màrtviev ljudi',
 Kieh poljačka vlas porazì.
 Ali hoću u naprieda,
 Da má ruka svietom vàrti,
 I ona sama zapovieda
 Vàrh života i vàrh smàrti.

- Čiem mí cari štete svake
 I svega smo uzrok vaja,
 Ki častimo ne junake,
 Neg hotime od saraja;
 I hoćemo: tko odprije
 Služéć bludno dni provodi,
 S nepriateljim da boj bije,
 I da vlada i gospodi.
- 70 Mi za uzmnožit veće zlata,
 Negledamo niedna ina,
 Ter junačka što bi plata,
 Sad je carska tãrgovina;
 Ali tãrg se carski tira
 I od tãrgovác' namiesnikah:
 Gone u vojsku skup pastira',
 A plata im je od bojnukah.
 Tiem pastiri izza stada
 Vojvodami pod ovacim
 Kako hoćeš da ikada
 Udriti se smiu s junacim?
 Ne, ne, iztočni bojni puci,
 Zaćeo sam diela veća,
 U ovoj sablji, u ovoj ruci
 Svieta je udes, vaša srieća.
 Car Lesandro premoćuí,
 U vriemena starih lieta'
 Mlad kô i ja vojujúci,
 Dobì carstvo svega svieta.
- 75 A i Suliman car hrabreni,
 Pradied slavni moga dieda,
 Sablju opasà vãrsnik meni,
 I vojskami zapoviedà.
 Dva cara ova još od davna
 Za izgled stavih željam mojim:
 Njih ću sliedit diela slavna,
 Dokli vas saj sviet osvojim.

Hrabrene su ove sprave;
 Ja znam, što ću, i što 'e triebi.«
 Prestà, - i pun želje od slave,
 Stvari uzmožne začè u sebi.

Carska blaga nebrojena
 U iztok odniet misó obratja,
 I pisma, u kieh štii se imena
 Od svieh vitéz', kieh on platja;

A to, da tu, nepazeći
 Sipat pienez, od svudjere
 Ki uzmože skup najveći
 Od junakah izabere;

80 K janjičarom ter saviše
 Vele veći broj iznova
 Po izboru još izpiše
 Od iztočnih vitezova';

A i čete spaholjana'
 Dva krat veće s tiem učini
 S nova skupa izabrana,
 S kiem' ih sdružii i sjedini;
 Neka se uzdom tom ukrote,
 I poslušni u naprieda,
 Ne štedeći své živote,
 Lete, gdje car zapovieda.

Jošte odluči u svój volji,
 Pod zakletvu pače reče:
 Tko se ukaže junak bolji,
 Da čas pred njim višju steče.

Na vladanja carska svoja
 Hteći, samo da se uzvise,
 Ki dobiju čas sried boja
 S nepriateljim hàrvući se.

85 Ter ne pienez, blud i žene,
 Neg li samo kriepos gola
 Od milosti put i sciene
 Do carskoga bude stola.

Blagodarstvom ovacime
Svemoguć se izit náda,
I u kratko prostriet vrime
S iztoka se do zapada.

Ovu odluku stanovitu,
Pod zakletvu i pod vieru,
Najpriè učini on očitu
Glavi od pašah Dilaveru.

S deset tisíc ki bojara',
U iztočnoj skupnieh strani,
Lanjsku jesen mlada cara
Od poljačke sile obrani:

Tiem car pašu velikoga
Huseina smaknù onada,
A uzvisì slavno ovoga,
Da u své miesto carstvom vlada.

90 Nu što njemu nezatajà,
Još i hodži svomu objavi,
I hadumu od saraja
Bielieh vilah càrnoj glavi.

Pak svakomu, da se múči
Misó ovoga dogovora,
Za koristan svièt odluči
Bogoljubstvom skrit ju sdvora.

Zato glase prosù opeta,
I svakomu činì znati,
Da grob svetca Mahumeta
Na Meku će poč klanjati;

A odtole put krajina'
Pomorskieh svàrnut reče,
Sidonskoga Emirina
S odmetnicim da posieče.

